

РІШЕННЯ

про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Поліського національного університету Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 10 «Природничі науки» Діденку Павлу Володимировичу на підставі прилюдного захисту дисертації «Еколого-кліматичні чинники масового всихання соснових лісів Житомирського Полісся» за спеціальністю 101 «Екологія»

«17» листопада 2023 року

Діденко Павло Володимирович, 1991 року народження, громадянин України. У 2014 р. закінчив Житомирський національний агроекологічний університет, отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Екологія та охорона навколишнього середовища» та здобув кваліфікацію еколога.

Дисертацію виконано у Поліському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Науковий керівник – Романчук Людмила Донатівна, доктор сільськогосподарських наук, професор, проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку Поліського національного університету.

Здобувач має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з них 7 праць, в яких опубліковані основні результати дослідження, у т. ч. 6 – у вітчизняних наукових фахових виданнях, 6 праць у збірниках тез наукових конференцій, в т.ч.:

1. Романчук Л. Д., Діденко П. В. Еколого-біологічні властивості збудника хвороби Шютте на сосні звичайній (*Pinus sylvestris* L.) в умовах лісів Полісся Житомирщини. *Наукові горизонти*. 2019. № 07(80). С. 3–7.

2. Романчук Л. Д., Діденко П. В. Вплив препарату Біоекофунге-С на ріст та розвиток садивного матеріалу сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.). *Агробіологія*. 2022. № 1. С. 198–204.

3. Романчук Л. Д., Діденко П. В. Санітарний стан соснових насаджень Полісся Житомирщини. *Агробіологія*. 2022. № 2. С. 120–127.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Андреева Олена Юріївна – д. с.-г. н., доцент, професор кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень зазначено:

1. В «Переліку умовних позначень» фактично представлені скорочення.

2. У назві Розділу 2 є слово «програма», а в тексті її немає.

3. Розміщення списків використаних джерел після кожного розділу не є доцільним, тим більше що вони наведені у порядку згадування. Деякі джерела дублюються. Доволі важко визначити загальну кількість джерел, частку новітніх джерел (за останні 5 років), іноземних, тощо.

4. Не вказано, що визначали на 27 пробних площах, крім категорії санітарного стану? Якщо це робили один раз за період досліджень, то чому ці пробні площі вважаєте постійними.

5. Не вказано, де, коли і як застосовували біоорганічну композицію «Біоекофунге-1» та діоксиду церію, які там лісорослинні умови, це розсаднички теплиця.

6. На рис. 3.6 наведено причини всихання насаджень Новгород-Сіверського Полісся. Адже верхівковий короїд є складовою комплексу стовбурових шкідників, чому площі насаджень, де він є чинником всихання, показані окремо? Пункт сухостій лише свідчить, що його давно не прибирали. Тому й варто індекс санітарного стану насаджень розраховувати окремо для всіх дерев і окремо для життєздатних дерев I–IV категорій стану.

7. Розділ 4. «Шляхи покращення стійкості деревостанів» – стійкість можна підвищити, а стан покращити чи поліпшити.

8. У підписах до рис. 4.1, 4.2, 4.3 слід пояснити, що означають варіанти 1, 2, 3 і 4. На осі ординат не потрібно залишати два нулі після коми. Слід указати, де саме, в якому розсаднику закладено дослід, на якій площі чи на якій кількості рослин і коли здійснювали вимірювання.

9. ГТК зазвичай рахують не за окремі місяці, а за весь вегетаційний сезон. Можливо було взяти багаторічні дані температури та кількості опадів, розрахувати значення ГТК і тоді робити висновки про зв'язок зі станом насаджень. Ослаблення дерев може відбуватися не в рік посухи, а наступного року або не відбуватися взагалі.

10. В табл. 4.3–4.8 наведено дані приживлення в контролі та досліді. Бажано підрахувати хоча б найменшу суттєву різницю, щоб довести позитивний вплив препарату на стан рослин.

11. У роботі трапляються деякі стилістичні, технічні та граматичні помилки.

2. Іванюк Тетяна Миколаївна – к. с.-г. н., доцент, доцент кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень зазначено:

1. При вивченні питання попередніх досліджень щодо біологічно активних речовин приділена значна увага їх впливу на сільськогосподарські культури, що не відповідає назві розділу.

2. Таблицю 2.1 доцільно було б розмістити у додатках.

3. У характеристиці пробних площ, де відбирались зразки ґрунту для агрохімічного аналізу, вказаний тип лісорослинних умов, але не вказані типи ґрунту на об'єктах.

4. У підрозділі 3.1 наведені дані щодо причин всихання соснових насаджень в інших регіонах, які не відносяться до зони дослідження, але відсутнє порівняння встановлених причин у тексті.

5. Вказано, що підживлення сіянців сосни звичайної в тимчасових розсадниках препаратом Біоекофунге-1 проводили впродовж усього вегетаційного періоду, але не наведена кількість і періодичність обробітку.

6. У тексті зустрічаються орфографічні та стилістичні помилки.

3. Копій Леонід Іванович – д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри екології Національного лісотехнічного університету України (опонент).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень зазначено:

1. Під час досліджень в насадженнях доцільно було б активніше застосовувати елементи польового досліду, порівнюючи у конкретних лісорослинних умовах деревостани різного складу (чистих соснових та змішаних) за участю сосни та листяних видів (дуба звичайного, берези повислої та інших деревних видів) з різною відсотковою участю у складі насаджень.

2. За якою схемою проводиться створення лісових насаджень в межах аналізованих підприємств і яка частка листяних деревних видів вводиться до складу створюваних лісових культур в умовах регіону досліджень?

3. Чи застосовуються у досліджуваних підприємствах варіанти створення лісових культур цільового складу з закритою кореневою системою?

4. Чи відповідні препарати діоксин церію та біоорганічна композиція мають відповідну реєстрацію як офіційні препарати?

5. Чи проводились системні дослідження впливу відповідних препаратів на ріст і розвиток лісових насаджень в межах аналізованого регіону та які концентрації доцільно використовувати для отримання оптимального позитивного впливу на ріст і розвиток сосни звичайної у чистих та змішаних культурах в регіоні досліджень?

4. Матусяк Михайло Васильович – к. с.-г. н., доцент, завідувач кафедри лісового, садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства Вінницького національного аграрного університету (опонент).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень зазначено:

1. У вступі під час опису практичного значення роботи варто було б вказати основні цифрові величини та наголосити на перевагах отриманих результатів.

2. У підрозділі 2.2 «Характеристика об'єктів дослідження» та в переліку умовних позначень немає розшифрування скорочення ПП_к, в переліку умовних позначень доцільно було б його подати.

3. У підрозділі 3.1. «Розподіл площ всихання сосни звичайної за причинами» вказано, що у Березівському лісництві в період спостереження прослідковується тенденція до зменшення виявлених площ ураження сосни звичайної верхівковим короїдом на 50,1 % (з 254,0 га у 2018 р. до 127,3 га у 2020 р.), короїдом типографом на 36,8 % (з 118,0 га у 2018 р. до 69,9 га у 2020 р.), а стовбуровими гнилями у 27,5 разів (189,6 га у 2018 р. до 6,9 га у 2020 р.), у роботі варто було обґрунтувати, що стало причиною такого різкого зменшення площі уражених насаджень.

4. Автором встановлено, що понад 95,0 % площі всихаючих соснових насаджень Меленівського та інших лісництв у суборових умовах це чисті соснові насадження, проте в підрозділі 3.1., не вказано яким чином знизити % ураженості саме чистих за складом деревостанів.

5. У підрозділі 3.2. «Порівняння значень індексу санітарного стану соснових насаджень в різних умовах» дисертантом у 2019 р. були проведені дослідження у мішаних насадженнях з невеликою часткою (10-20 %) листяних порід у складі деревостану, в ході яких встановлено, що показник санітарного стану насадження ПП4_к становить 1,37, у ПП5 та ПП6 зазначений показник був значно вищим – 2,21 і 2,28, відповідно, доцільно було б обґрунтувати причину погіршення стану насаджень, адже з лісівничої практики загальновідомо, що мішані насадження є більш біологічно стійкі.

6. У підрозділі 3.2. «Порівняння значень індексу санітарного стану соснових насаджень в різних умовах» доцільно було б вказати чи мають вплив лісорослинні умови або ж типи лісу на формування індексу санітарного стану насаджень.

7. У підрозділі 4.1. «Ефективність застосування біопрепаратів під час вирощування садивного матеріалу сосни звичайної» доцільно було б вказати, чи проводився дисертантом перед застосування біокомпозиції Біоекофунге-1 аналіз ґрунту на вміст патогенної мікрофлори.

8. Дисертантом вказано використання окремих препаратів, але в роботі недостатня інформація щодо характеристики препаратів, на це варто звернути увагу.

9. Дисертанту також варто було б відзначити чи зареєстровані біопрепарати, які він використовував у своїх дисертаційних дослідженнях в сертифікаційній компанії «Органік Стандарт».

5. Кратюк Олександр Леонідович – д. б. н., доцент, професор кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету (голова спеціалізованої вченої ради).

Роботу оцінено позитивно.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» – немає членів ради,

«Утримались» – немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Діденку Павлу Володимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 101 «Екологія».

Голова спеціалізованої
вченої ради

Олександр КРАТЮК